

Verkiezingsmanifest Stichting Duurzaam Leidschendam-Voorburg

(Gemeenteraadsverkiezingen maart 2026)

Thema's

- Klimaatadaptatie en water
- Stedelijk groen
- Afvalbeleid
- Luchtkwaliteit
- Verspilling

Introductie

Is onze gemeente duurzaam? De Stichting Duurzaam Leidschendam-Voorburg geeft u een paar voorbeelden. Inwoners van Leidschendam-Voorburg produceren elk jaar 220 kg afval per persoon (streefdoel: 100kg). Per huishouden wordt er jaarlijks ruim 33 kilo goed eten weggegooid. Het meeste geld uit het groenbudget gaat naar plantenbakken en sportvelden. Slechts 18% van de woningen heeft zonnepanelen (streefcijfer: 40%). Qua natuur scoort Leidschendam-Voorburg slecht, met slechts 9,2% van het areaal (regio Metropool: 18,9%). Qua bomen staat de gemeente op de 326^e plaats (van de 355 gemeenten) met slechts 1,09 boom per inwoner.

Kortom, er is meer dan genoeg reden om bij de komende Gemeenteraadsverkiezingen op 18 maart 2026 fors in te zetten op meer duurzaamheid en groen! Stichting Duurzaam Leidschendam-Voorburg (Duurzaam LV) zet zich daar ook voor in. Dat doen we vooral samen met de inwoners en met maatschappelijke organisaties. We werken hierin goed samen met de gemeente. Maar we zien het ook als onze taak om de gemeente en het gemeentebestuur wakker te schudden als wij vinden dat de gemeente onvoldoende oog heeft voor de leefomgeving van onze inwoners. Zo hebben we een aantal acties samen met de gemeente gevoerd, bijv de stimuleringsactie Regentonnen en de grote campagne Green Challenges LV. Maar hebben we ook bezwaar gemaakt tegen gemeentelijke plannen, zoals enige tijd geleden de bouw van woningen in Schakenbosch, ten koste van de kap van een aantal monumentale bomen. En recentelijk tegen de overmaatse bouw aan de Van Ruysdaellaan midden in de centrale groenzone. Ook ondersteunen we met raad en daad diverse bewonersorganisaties in hun inzet voor een groenere leefomgeving.

De Gemeenteraadsverkiezingen bieden nieuwe kansen voor de politieke partijen om te laten zien hoe serieus zij duurzaamheid en leefbaarheid vinden. Wat staat er in hun verkiezingsprogramma's over nieuwbouwplannen met groene initiatieven, met de aanpak van klimaatverandering, met afvalvermindering en met de luchtkwaliteit?

Want u gaat straks het gemeentelijk beleid bepalen. U moet gaan bijdragen aan de veranderingen die nú nodig zijn. Verandering die vandaag al moet beginnen. En die dichtbij moet beginnen! U kunt helpen om Leidschendam-Voorburg de aantrekkelijke groene woongemeente te laten zijn, waarmee de gemeente zich profileert. Laat het ook een duurzame groene gemeente zijn!

Duurzaam LV wil deze partijen daar graag bij helpen. Allereerst met dit Verkiezingsmanifest, waarin we u een aantal handzame voorbeelden geven voor een leefbare gemeente. U kunt deze zó opnemen in uw verkiezingsprogramma. Daarnaast komen we ook graag langs om met u in gesprek te gaan over wat we met elkaar kunnen doen om onze mooie gemeente ook duurzamer te maken. Durft u deze uitdaging aan? Laat het ons weten. Dat kan via onze website www.duurzaamleidschendamvoorburg.nl of via de mail: voorzitter@duurzaamleidschendamvoorburg.nl).

Tenslotte biedt de stichting Duurzaam LV aan om aan de nieuwe Raad een introductiecollege te geven over duurzaamheid en vergroening op gemeentelijk niveau.

Graag tot snel!

Marjan van Giezen, voorzitter
namens Stichting Duurzaam Leidschendam-Voorburg

1. Klimaatadaptatie en Water

Klimaatverandering is geen fantasie meer, we zien de gevolgen dagelijks. Kijkt alleen maar naar deze zomer. Hogere temperaturen, extremere regenbuien. Of je wel of niet gelooft in klimaatverandering, een gemeente moet weerbaar zijn tegen deze uitersten in het weer. Vanwege de veiligheid van de inwoners, vanwege het risico op hoge kosten in de toekomst. En het meest efficiënt doe je dat door dit aan te pakken in combinatie met infrastructuurprojecten. Zo staat Leidschendam-Voorburg voor een aantal ingrijpende rioleringsvervanging, oa in Voorburg-Noord. Een project dat integraal wordt uitgevoerd in combinatie met een herinrichting van de wijk, inclusief een aantal wegen- en groen-projecten.

Stichting Duurzaam LV stelt dat het mogelijk is deze integrale projecten uit te voeren op een manier die mens, milieu, natuur en economie ten goede komen. Nu inzetten op klimaatadaptatie bespaart later veel geld aan schade en vervanging. Maar dan moet je wel de goede maatregelen nemen. En tegelijkertijd onze inwoners stimuleren én faciliteren hetzelfde te doen. Om een voorbeeld te geven: bij de vervanging van de riolering moet het regenwater worden afgekoppeld van het riool. Tegelijkertijd worden bewoners gestimuleerd en ondersteund om ook in eigen tuin de regenpijpen los te koppelen van het riool. Zodat dit water terugstroomt in het grondwater, of opgevangen wordt in een regenton. Om er je eigen tuin mee te kunnen besproeien.

Daarom wil Stichting Duurzaam LV de volgende passage aanbevelen aan de politieke partijen, om in hun verkiezingsprogramma op te nemen:

"De gemeente gaat meer investeren in groene infrastructuur. Bomen, parken, verdiepte pleinen die als wateropvang kunnen dienen, groene daken. Bij ruimtelijke ordeningsprojecten in Leidschendam-Voorburg wordt standaard ingezet op een duurzame inrichting van de wijk. Inclusief klimaatmaatregelen. Zoals gescheiden riolering met afkoppeling van regenwater, herbepanting, groene parkeerplaatsen met waterdoorlatende stenen, wadi's (zoals al wordt toegepast in de wijk Prinsenhof), groene daken op openbare gebouwen. Ook hittestress wordt tegengegaan, door toevoegen van bomen aan grote ruimten als pleinen. Inwoners worden hier vroegtijdig, al in de tekenfase, bij betrokken. Nieuwbouw wordt standaard klimaatbestendig uitgevoerd".

"De gemeente gaat in gesprek met de winkeliersverenigingen en omwonenden om pleinen en winkelcentra te vergroenen en beter bestand te maken tegen hittestress. Meer bomen en bloemen, waterplaatsen en vergroening van parkeerplaatsen zijn goed voor duurzaamheid, en vergroten de leefbaarheid én de sociale functie van winkelcentra.

"De gemeente stimuleert tuineigenaren om te vergroenen. Bijv. door een financiële bonus per m2 tegels eruit, groen erin en bij nieuwbouw komt een eis van maximaal percentage verharding.

2. Stedelijk groen

Groen is onmisbaar, groen doet leven en groen maakt een gemeente aantrekkelijk. Groen zorgt voor gezonde lucht, minder hittestress en meer ontspanning. Leidschendam-Voorburg profileert zich als groene woongemeente. Maar dan moet groen meer zijn dan plantenbakken en sportvelden! Stichting Duurzaam vindt dat de gemeente moet inzetten op meer groen, en diverser groen. In alle wijken! Bijvoorbeeld door alle wijken een eigen groenbudget te geven. Door bij alle nieuwbouw- en renovatieprojecten voortaan de Groen-norm van 3-30-300 te hanteren. Door meer biodiversiteit te brengen in het gemeentelijk groen, met inheemse planten en bloemrijk gras. Te vaak wordt groen opgeofferd om meer ruimte te benutten voor bebouwing, ook al wordt er vooraf gezegd dat 'het straks allemaal terugkomt'. Totdat er meer woningen gebouwd kunnen worden of het geld op is, dan doet men 'helaas' toch concessies aan het groen.

Daarom wil de Stichting Duurzaam LV de volgende passages aanbevelen aan de politieke partijen, om in hun verkiezingsprogramma op te nemen:

Groen integraal onderdeel van ruimtelijk beleid

"Om onze gemeente ook daadwerkelijk een aantrekkelijke groene woongemeente te laten zijn, moet groen een integraal onderdeel zijn van de Omgevingsvisie. Dit vraagt om heldere richtlijnen met betrekking tot kwantiteit en kwaliteit van groen. Inwoners worden hier vooraf bij betrokken. Ze kunnen meedenken over de groene inrichting van hun wijk. Doel is dat elke wijk en elke straat groener wordt dan-ie was!"

"Onze inwoners krijgen de mogelijkheid zelf voor groen in de wijk te kiezen. Elke wijk krijgt een eigen groenbudget, zonder veel administratieve rompslomp. Er komt meer ruimte voor tegeltuintjes en voor het adopteren van plantsoenen en (midden)berm."

"Alle schoolpleinen worden groen. Ook als deze nog niet opgeknapt hoeven te worden, krijgt elke school een beperkt budget om samen met de leerlingen hun schoolplein zelf te vergroenen."

"Bij alle ruimtelijke plannen wordt vooraf integraal getoetst aan deze richtlijnen. Ook wordt het behoud van onze waardevolste groengebieden, zoals de stedelijke hoofdgroenstructuur, de Duivenvoorde corridor en de Vlietzone beter verankerd."

"Elk nieuwbouw- of renovatieproject hanteert verplicht de 3-30-300 Groennorm op zowel nieuwbouw)project- als buurniveau: elke woning heeft 3 zichtbare bomen, een minimale boomkroonbedekking in de buurt van 30% en toegankelijk groen op 300 meter afstand". Dit is niet onderhandelbaar in de uitwerking van het project.

"De gemeente laat ecologische aspecten zwaarder meewegen bij al het groenonderhoud. Zo wordt bij onderhoud van oevers gekozen voor natuurvriendelijke oevers en worden alleen nog inheemse planten geplant in plantsoenen en parken."

"Bij bouwprojecten worden harde afspraken gemaakt met de projectontwikkelaars. Bomen mogen niet zonder meer gekapt worden, het duurt immers minimaal 30 jaar voordat nieuwe bomen waarde hebben voor de natuur en bewoners. Er moet eerst gekeken worden of bomen gespaard kunnen worden met kleine aanpassingen van de locatie van gebouwen of van een toegangsweg of fietspad."

Kwalitatief groen

Niet alleen kwantitatief moet er meer groen komen, ook kwalitatief moet het groen verbeteren. Meer diversiteit, meer bomen en inheemse struiken die bijdragen aan de biodiversiteit, voor flora en fauna. Gelukkig wordt er al minder vaak gekozen voor dezelfde soort snelgroeiende bomen. Dit nieuwe beleid moet echter wel versterkt worden. Want met meer variëteit aan inheemse bomen en struiken creëer je een aantrekkelijke en biodiverse leefomgeving. Ook het maaibeleid kan nog duurzamer. Door te kiezen voor verschillende soorten bomen en struiken en een selectief maaibeleid creëer je meer aantrekkingskracht voor vogels, zoogdieren zoals egels en padden, bijen en andere insecten. Dit vergroot de biodiversiteit in onze gemeente.

Daarom wil de Stichting Duurzaam LV graag de volgende passage aanbevelen aan de politieke partijen, om in hun verkiezingsprogramma op te nemen:

"Bij nieuwe aanplant of herbeplanting wordt gekozen voor een diversiteit aan bomen en struiken, zowel qua groeitempo als qua aantrekkingskracht voor insecten, vogels en andere dieren. Er wordt gekozen voor een diversiteit aan bomen, struiken en grassen, die kunnen bijdragen aan het verminderen van klimaateffecten en hittestress. Bij elk groenproject zal de stadsecoloog vooraf een bindend groen-advies voorschrijven, waarin aantrekkelijke leefomgeving en klimaatadaptatie leidend zullen zijn. Er wordt alleen nog maar gekozen voor inheemse bloemen en planten, en voor grotere diversiteit aan bomen. Onderhoud vindt milieuverantwoord plaats. Minder maaien, meer zaaien"!

3. Afvalbeleid

Goed afvalbeheer vraagt een behoorlijke inspanning van gemeenten. Afval kan het beeld van je gemeente bepalen. Afval naast containers, zwerfafval, het past niet bij het beeld van een groene woongemeente! Daarnaast moet Nederland voldoen aan Europese en nationale doelstellingen. Het Europese beleid richt zich op meer en beter recyclen van afval. De doelstelling binnen de EU is om in 2035 minimaal 65% van al ons afval gerecycled te hebben. Het nationale beleid is hierop aangepast en luidt nu: in 2030 moet minimaal 60% van het huishoudelijk afval gerecycled worden.

Dat vraagt een forse inspanning van onze gemeente. De nieuwe recycledoelstelling moet worden vastgelegd in het gemeentelijk afvalbeleid. En moet ingevuld worden met concrete maatregelen. Kernwoorden daarbij zijn: schoon en simpel. Schoon is minder afval. Minder in de afvalcontainers, minder op straat! Maar afvalbeleid moet wel simpel blijven, inwoners moeten weten welk afval ze in welke bak moeten gooien. Hiervoor moet onder andere worden ingezet op communicatie, goede afspraken met Avalex, informatiemateriaal voor inwoners, meer brengmogelijkheden voor onder andere klein chemisch afval (nu 1 x per maand in Voorburg en 1 x per maand in Leidschendam) en betere inzet en benutting van de milieustraten.

Daarnaast hebben we in onze gemeente hele actieve inwoners, die op eigen initiatief in hun eigen wijk zwerfafval opruimen. Dit zou natuurlijk niet nodig moeten zijn, maar we zijn blij met deze initiatieven. We zien ook dat ondernemers positief zijn over het opruimen van zwerfafval in hun omgeving. Het zou goed zijn als inwoners en ondernemers samen de strijd tegen (zwerf)afval kunnen aangaan!

Daarom wil de Stichting Duurzaam LV graag de volgende passage aanbevelen aan de politieke partijen, om in hun verkiezingsprogramma op te nemen:

"De gemeente start een nieuwe voorlichtingscampagne om tot meer recycling van huishoudelijk afval te komen. In samenspraak met Avalex wordt helder informatiemateriaal gemaakt voor inwoners, scholen en bedrijven. Actieve wijken kunnen zelf afspraken maken met Avalex over anders inzamelen.

"Klein chemisch afval heeft iedereen, maar je kunt het haast nergens kwijt. Eén keer per maand ergens in de gemeente. Dat is niet genoeg. Er moeten meer inzamelpunten komen in de gemeente voor klein chemisch afval en voor textiel. Op alle gemeentelijke containers komt duidelijk te staan wat er wel en wat er niet in mag."

"Zwerfafval is helaas niet te voorkomen. Maar hoe minder er op straat ligt, hoe minder er wordt bijgegooid. De zwerfafvalteams doen goed werk. Ondernemers hebben er ook baat bij als hun winkelgebied schoon blijft. Daarom zetten we in op een werkgroep 'schoon in mijn buurt', waar ondernemers samen met de inwoners van hun winkelgebied kijken welke maatregelen ze zelf kunnen nemen om het afval in hun wijk te verminderen. De gemeente faciliteert waar nodig, zonder administratieve rompslomp."

"De gemeente laat onderzoeken of diftar (betalen per afvalcontainer of -zak) in onze gemeente kan werken, en kijkt naar goede voorbeelden in andere gemeenten. Ook een gemengde vorm wordt onderzocht, een basis-afvalheffing + een bedrag per container. Hendrik-Ido-Ambacht heeft dit inmiddels ingevoerd."

"Er komt een educatief afvalprogramma voor basis- en middelbare scholen. Jong geleerd is oud gedaan. Ook sportverenigingen en kinderopvangorganisaties kunnen hieraan meedoen. Er komt een jaarlijkse prijs voor de school of vereniging die het meeste heeft ingezameld."

4. Energie(transitie)

De noodzaak om anders met onze energie om te gaan, wordt steeds zichtbaarder en urgenter. Maar biedt ook kansen, grijpen we die ook? Duurzamere energie kan immers leiden tot lagere woonlasten, meer lokale banen en een gezonde leefomgeving. Landelijk lijkt de transitie naar duurzame energie alleen maar langer te duren. Juist daarom moeten we op lokaal niveau nu stappen zetten. Klein en groot. Klein, daar kunnen we samen met onze inwoners aan werken. Energiebesparing, isolatiebeleid, zonnepanelen etc. Natuurlijk wel met hulp en financiële ondersteuning door de gemeente. Daar heeft het afgelopen college al goed op ingezet. Maar dat mag niet stoppen. En het subsidiebeleid moet ook kansen bieden aan inwoners met lagere inkomens of inwoners in huurwoningen of VVE's.

Op grote schaal hebben we echt een transitie nodig. En niet alleen in één wijk, maar in alle wijken van onze gemeente. De Transitievisie Warmte biedt weinig duidelijkheid, waardoor ook inwoners niet gaan investeren. Die helderheid moet er de komende collegeperiode wel komen. Er is geen tijd voor meer afstel! Daarom bieden wij de politieke partijen graag de volgende passages aan voor hun verkiezingsprogramma's.

"Energietransitie doen we niet van bovenaf, maar samen! In alle wijken worden inwoners pro-actief ondersteund bij hun inzet voor isolatie- en andere besparingsmaatregelen. Zowel financieel als organisatorisch/praktisch. Hiermee wordt niet gewacht tot een wijk 'aan de beurt' is."

"De gemeente gaat zelf investeren in zonne- en in windenergie. Bij nieuwbouwprojecten en herinrichting van wijken wordt als eerste gekeken naar de mogelijkheid van collectieve verduurzaming. Inwoners worden hierbij betrokken en kunnen zich aansluiten. Inclusief de mogelijkheid van opbrengsten voor de buurt zelf."

"Nieuwbouw wordt niet alleen op de tekening maar ook in de uitvoering energieneutraal. Dat betekent dat de woning evenveel energie gebruikt als dat het opwekt. Ook bij bedrijventerreinen wordt ingezet op zoveel mogelijk verduurzaming en energieneutraliteit."

"De gemeente maakt een planning per buurt/ bouwblok welke warmtebronnen op welke termijn zijn voorzien. De bewoners krijgen voor 2030 volledig inzicht in de mogelijke warmteoplossingen om van het gas af te gaan. Daarmee geven we ze handelingsperspectief. Dat houdt wel in dat oplossingen als een warmtenet, geothermie en Warmtelinq serieus onderzocht gaan worden."

"De ambitie van verduurzaming en energietransitie wordt in samenwerking met The Green Village (TU Delft) en betrokken inwoners uitgewerkt tot een ambitieus hoofdstuk in het nieuwe collegeprogramma. Hiermee wordt een volgende en hele concrete stap gezet in Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid."

5. Luchtkwaliteit

Hoewel onze gemeente gemiddeld genomen voldoet aan de Europese normen voor luchtkwaliteit, zijn er wel degelijk knelpunten in de gemeente, en ondervinden inwoners steeds vaker hinder van luchtverontreinigende stoffen. Terwijl schone lucht van levensbelang is, zeker voor kinderen. Bewezen is dat een slechte luchtkwaliteit van invloed is op de ontwikkeling van hersenen van kinderen. Terwijl maatregelen helemaal niet zo ingrijpend hoeven te zijn, geen reden dus om ze niet te nemen! Om de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren zijn daarom meer maatregelen nodig.

Daarom wil de Stichting Duurzaam LV graag de volgende passage aanbevelen aan de politieke partijen, om in hun verkiezingsprogramma op te nemen:

"Op drukke kruispunten krijgen inwoners de mogelijkheid de luchtkwaliteit te meten, de gemeente stelt hiervoor metertjes beschikbaar (zoals LV2 deze beschikbaar heeft). Bij te hoge pieken kijkt de gemeente of verkeerslichten beter kunnen worden afgesteld; zodat fietsers en voetgangers minder lang in de uitlaatgassen hoeven te wachten. Ook moet de maximale snelheid omlaag; alleen op (gemeentelijke) hoofdwegen 50 km/u; op alle andere wegen 30 km/u. En op fietspaden 25 km/u; maar dat vanwege de verkeersveiligheid."

"Invoering van een parkeerregulering in onze gemeente zal leiden tot minder autogebruik en tot minder overlast in de directe omgeving van (grote) winkelgebieden en in de wijken, die grenzen aan de gemeente Den Haag."

"Op alle zijwegen in de gemeente gaat een snelheidslimiet van 30 km/u gelden. Alleen hoofdwegen zijn hiervan uitgezonderd. Er komt een actieve informatiecampagne over de bezwaren van houtstook en de nadelige effecten hiervan op mensen met astma en andere longziekten. De gemeente koopt bij aanschaf eigen vervoer nog uitsluitend elektrisch materieel in "

"Er komen meer bomen en struiken bij drukke kruispunten, deze kunnen CO2 en andere emissies opvangen en de luchtkwaliteit verbeteren. En de wijk wordt er nog mooier van ook".

"Diesel en benzine uit de stad, elektrische verkeer erin! De gemeente is al lid van het Schone Lucht Akkoord, en gaat nu ook de volgende stap zetten, net zoals Den Haag en vele andere gemeenten. Vervuilende bestel- en vrachtwagens mogen nog maar beperkt het centrum in, er komen mogelijkheden om aan de rand van onze gemeente vrachtwagens om te laten laden naar elektrische bestelbusjes of fietsen/scooters. CoolBlue doet dat al, aan de Westvlietweg, dan kunnen andere bedrijven dat ook."

6. Verspilling

In Nederland gooien we per huishouden jaarlijks meer dan 33 kilo voedsel weg. Voor heel Nederland is dat 590 miljoen kilo voedsel! Verspilling is ook zonde van grondstoffen, slecht voor het klimaat en zorgt voor meer afval. Verspilling tegengaan is iets dat inwoners in de eerste plaats zelf kunnen aanpakken, vaak met hele simpele en sympathieke maatregelen. Maar de gemeente kan ook wat doen. Inwoners stimuleren met een doelgerichte campagne met tips en voorbeelden. Of initiatieven ondersteunen voor voedselbank, buurtrestaurants en weggeefwinkels. Samen voedselverspilling tegengaan kan ook goed helpen eenzaamheid. Nodig bijv ook eens een alleenstaande wijkbewoner uit om mee te eten, of breng een schaalje met overgebleven avondeten naar de buurman.

Daarom wil de Stichting Duurzaam LV graag de volgende passage aanbevelen aan de politieke partijen, om in hun verkiezingsprogramma op te nemen:

"De gemeente gaat haar inwoners expliciet wijzen op de grote hoeveelheid voedsel die verspild wordt en wat daarmee gebeurt. Hier worden de wijkcentra bij betrokken, bijvoorbeeld door het organiseren van gezamenlijk left-over maaltijden."

"De gemeente stimuleert inwoners om samen met burens verspilling tegen te gaan, van bijv. voedsel of kleding. Dit kan ook voorkomen dat mensen in een sociaal isolement terecht komen. De gemeente moedigt actief winkeliers van levensmiddelen om mee te doen aan Too Good to Go en soortgelijke initiatieven "

"Een evenementen-vergunning gaat voortaan de eis bevatten dat er geen weggooi-bekers, -bakjes en -glazen mogen worden gebruikt. Alles moeten herbruikbaar zijn. Ook met sportclubs worden afspraken gemaakt over herbruikbare bekertjes."

"Inwoners worden gestimuleerd om verspilling tegen te gaan. Bewuster inkopen voorkomt verspilling en bespaart geld. Heb je toch eten over, gebruik dan de buurt-app om hiermee een ander blij te maken. De buurtapp kan ook gebruikt worden om dingen van elkaar te lenen, in plaats van zelf kopen."

Voedselresten kun je prima composteren. Daar heb je geen grote tuin voor nodig. Organisaties als Groei & Bloei organiseren regelmatig composteer-cursussen, of 'hoe bouw ik een wormenhotel?'. De gemeente geeft het goede voorbeeld door een wormenhotel in te richten bij het gemeentehuis."